

بررسی نظری انتقالهای بار و اندر کنش های غیر کووالانسی در کمپلکس انتقال پروتون کبالت (II) با لیگاندهای مخلوط

محمد چهکندی دانشگاه حکیم سبزواری، دانشکده علوم پایه، گروه شیمی

تاریخ ثبت اولیه: ۱۳۹۴/۴/۱۱، تاریخ دریافت نسخه اصلاح شده: ۱۳۹۴/۵/۲۵ ، تاریخ پذیرش قطعی: ۱۳۹۴/۷/۴

چکیدہ

(pydcH₂= pyridine-2,6-dicarboxylic acid, 2-apym=2-aminopyrimidine) [Co(pydc)(2-apym)(H₂O)₂].H₂O (1) کمپلکس سنتر شده ی (1) B3LYP/LANL2DZ/6-311+G(*d*, *p*) در سطح (DFT) در سطح (DFT) انتخاب شد. ساختار بلورسنجی شده (CIF) آن با شماره شناسایی B3LYP/LANL2DZ/6-311+G(*d*, *p*) و اندازههای $P_{2_1/c}$ و انداز کنش $P_{2_1/c}$ و اندا و انداز کنش $P_{2_1/c}$ و انداز کنش $P_{2_1/c}$ و انداز

واژه های کلیدی: L2O[L2O][H2O]] انرژی پیوندی، انتقال بار، اندر کنش غیر کووالانسی، نظریه تابع چگال.

۱. مقدمه

مهندسی بلور که به بررسی و طراحی اندرکنش های به ویژه غیرکووالانسیِ کنترل کننده شبکه های بلوری در کمپلکسها میپردازد، طی سالهای اخیر رشد قابل ملاحظه ای داشته است[۵–۱]. گروه های عاملی از جمله آمینو، هیدروکسیل، کربونیل و کربوکسیلات با تشکیل اندرکنش

تلفن: ۵۱۴۴۰۱۳۳۴۲ پست الکترونیک: E-Mail: m.chahkandi@hsu.ac.ir

^{*}عهده دار مکاتبات: محمد چهکندی

نشانی: دانشگاه حکیم سبزواری، دانشکده علوم پایه، گروه شیمی

های واندروالس بین اجزاء اولیه باعث تشکیل قطعه های بزرگتر و شبکه های بلوری می شوند [۸-۶]. در کمپلکس انتقال پروتون ۱۰ لیگاند تک دندانه 2-apym -2 به عنوان گیرنده پروتون عمل کرده و با شرکت در تشکیل پیوند هیدروژنی، شبکه بلوری را پایدار می کند. هرچند این لیگاند و مشتق های آن می توانند با حالت های کئوردینانسونی متنوع از طریق دو اتم نیتروژن یکسان ²۶۶ حلقه و یا گروه آمینو به هسته فلزی کئوردینه شوند [۹].روش های محاسبه ای آغازین نیازهای محاسباتی برای تعیین پایدارترین ساختار ابر مولکول ها، انرژی های پایداری و پیوندی، فرکانس های ارتعاشی پیوندهای بین مولکولی و نمودارهای انرژی آزاد و پتانسیل را فراهم می کنند. روش های محاسبه ای نظریه تابعی چگال (DFT) نتیجه های رفتر های محاسبه ای آغازین نیازهای محاسباتی برای تعیین پایدارترین ساختار ابر مولکول ها، انرژی های پایداری و پیوندی، فرکانس های رفتره های محاسبه ای آغازین نیازهای معاسباتی برای تعیین پایدارترین ساختار ابر مولکول ها، انرژی های پایداری و پیوندی، فرکانس های رفتره ای محاسبه ای آغازین نیازهای معارزی آزاد و پتانسیل را فراهم می کنند. روش های محاسبه ای نظریه تابعی چگال (DFT) نتیجه های رفتای بخشی در مورد ترکیب های آلی و فلزدار بزرگ و خوشه ها می دهد، ضمن این که زمان انجام محاسبه ای کمتری در مقایسه با روش های هار تری-فاک دارند [۳۱-۱۰]. اندر کنش های کووالانسی طراحی معماری ساختار ابر مولکول ها را در شبکه های بلوری فلز-آلی برعهده دارند (۱۴]. پیوندهای هیدروژنی نقش کلیدی در ویژگی های ساختاری و دینامیکی سامانه های شیمیایی و زیستی دارند [۱۵]. در این پژوهش، به کمک محاسبه های TPT در سطح (d, p) B3LYP/LANL2DZ/6-311 انرژی آزاد ترکیب ۱ و انرژی پیوندی شبکه بلوری آن برای یافتن های شیمی کوانتومی مطالعه شد. بررسی مورد بررسی قرار گرفت. انتقال های بار و آنالیز اوربیتال های مرزی (MG) در های در طراحی مکه ماسانه های شیمی می زوالانسی های به کمک محاسبه های شیمی کوانتومی مطالعه شد. بررسی ساختار شبکه های بلوری ساخته شده از اندر کنش های غیر کووالانسی می تواند در طراحی لیگاندهای مناسب برای تشکیل شبکه های دلخواه مفید باشد.

۲. روش های محاسبه ای

برای آغاز بهینه سازی ساختار، اتم های غیر هیدروژنی در ساختار بلوری ثابت شد و موقعیت اتم های هیدروژنی بهینه شد. فرکانس های ارتعاشی محاسبه شده نشان می دهند که ساختار پایدار است (بدون فرکانس مجازی). در آغاز ساختار کوچکترین قطعه مستقل از ترکیب ۱ به عنوان تک پار (n-1) بهینه شد (برای تهیه فایل ورودی، گروه آب حوزه کئوردیناسیون خارجی از ساختار ترکیب خارج گردید) (شکل ۱– الف). سپس برای بهینه سازی ساختار و محاسبه انرژی های اندرکنش های غیر کووالانسی بین مولکولی، کوچکترین ساختار از شبکه بلوری که شامل تمام اندرکنش های غیر کووالانسی و دارای هفت مونومر است انتخاب شد (شکل ۱–ب). داده های ساختاری اندرکنش های غیرپیوندی و انرژی های پیوندی مربوط به این شبکه در جدول ۱ آورده شده است. طیف مرئی –فرابنفش (UV-Vis) به کمک محاسبه های وابسته به زمان TD-DFT (TD-DFT) محاسبه شد. حالت های برانگیخته یک تایی و سه تایی در نظر گرفته شد، اما انتقال ها به حالت های سه تایی غیر مجاز است. بررسی اوربیتال پیوندی طبعی (NBO) نیز محاسبه گردید. تمام محاسبه ها در محیط لینوکس به وسیله ی نرم افزار و0 Supper

۳. نتایج و بحث

1-۳. توصيف محاسبه اي ساختار بلوري

شکل ۱. ساختار بهینه شده ی در سطح (b.(1-m) تک پار (a .B3LYP/LANL2DZ/6-311+G(d,p)) شبکه دارای هفت تکپار.

۲-۳. مطالعه اندر کنش های شبکه بلوری

انرژی تشکیل شبکه (Enfe = Enetwork - nEmonomer) نفی است که نشان میدهد تشکیل شبکه به وسیلهی پیوندهای غیر کووالانسی پایدار می شود. دو نوع اندر کنش واندروالس پیوند هیدروژنی و پشته سازی شامل C-H···π، N-H···π و π···π باعث پایداری و تشکیل شبکه تر کیب

d(H···A)	< (DHA)	Binding Energy
1.850	170.24	-60.08
1.925	177.45	-57.29
1.937	169.80	-56.82
2.030	153.69	-54.23
2.092	163.56	-52.16
3.330	76.41	-31.24
3.341	86.70	-29.86
3.540	86.12	-28.89
3.820	92.47	-27.29
3.802	180.0	-26.92
	d(H····A) 1.850 1.925 1.937 2.030 2.092 3.330 3.341 3.540 3.820 3.802	d(H···A)< (DHA)1.850170.241.925177.451.937169.802.030153.692.092163.563.33076.413.34186.703.54086.123.82092.473.802180.0

جدول ۱. طول پیوند (Å)، زاویه های (°) اندر کنش های غیر کووالانسی محاسبه شده و انرژی پیوندی (kcal mol-1) شبکه تر کیب ۱.

۳-۳. بررسی اوربیتال های مرزی

برای بررسی ویژگی الکترونی ترکیب ۱، محاسبه NBO برای ساختار حالت پایه ترکیب بهینه شده انجام شد. این ساختار دارای ۸۶ اوربیتال مولکولی اشغال شده با چندگانگی الکترونی دوتایی است. اوربیتال های مرزی برای توضیح نوارهای UV-Vis انتقال های الکترونی مربوط، مفید هستند. انرژی اوربیتال های مرزی، شکاف انرژی HOMO-LUMO و انرژی کل ترکیب ۱ در جدول ۴ داده شده است. تمام اوربیتال های مرزی در گیر انتقال الکترون، متشکل از اوربیتال های اتمی ۶ و یا q است.

جدول ۲. برخی از طول پیوند ها (Å) و زاویه های (°) تجربی و محاسبه ای ترکیب ۱ [۹].

Complex 1, [Co(pydc)(2-apym)(H ₂ O) ₂].H ₂ O					
	Experimental	Calculated		Experimental	Calculated
Co1–O108	2.2241(14)	1.972	Co1-N100	2.0224(17)	1.866
Co1-O111	2.1659(15)	2.001	Co1-N200	2.0895(17)	2.003
Co1–O2	2.0967(16)	2.346	N200-Co1-O2	88.45(6)	85.73
Co1–O1	2.0759(15)	2.392	N200-Co1-O1	86.71(6)	90.68
N100-Co1-N200	176.78(7)	174.62	O111-Co1-O1	97.34(6)	93.14
N100-Co1-O2	92.97(6)	93.21	O111-Co1-O2	89.80(6)	88.70
N100-Co1-O1	92.20(6)	95.32	N200-Co1-O108-C106	165.2(1)	168.1
O1-Co1-O2	172.02(6)	170.03	N200-Co1-O111-C109	177.7(1)	180.6
			O111-Co1-N200-C205	20.27	-28.91

جدول ۳. برخی از داده های ساختاری تجربی و محاسبه ای پیوند های هیدروژنی در ترکیب ۱[9].

D –H···A	d(D-H)	d(H····A)	d(D····A)	<(DHA)
O1-H1B…O1W	0.847(15)	1.838(15)	2.675(2)	169(2)
O1-H1AO110#1	0.836(15)(e), 0.954(c)	1.881(16)(e), 2,132(c)	2.736(2)(e), 2.975(c)	171(2)(e), 165(c)
O2-H2AO108#2	0.839(15)(e), 0.937(c)	1.988(15)(e), 2.134(c)	2.825(2)(e), 3.072(c)	176(2)(e), 168(c)
O2-H2BN204#3	0.821(15)(e), 0932(c)	2.122(16)(e), 2.323(c)	2.913(2)(e), 3.142(c)	162(2)(e), 155(c)
O1W-H1WAO107#4	0.854(16)	2.177(18)	2.959(2)	152(2)
O1W-H1WBO110#5	0.858(15)	1.868(16)	2.739(2)	173(3)
N206-H20BO107#6	0.88(e), 0931(c)	1.98(e), 2.237(c)	2.851(2)(e), 3.126(c)	171.8(e), 163(c)
N206-H20AO111	0.88(e), 0.982(c)	2.06(e), 2.030(c)	2.870(2)(e), 2.771(c)	152.2(e), 154(c)
#1 +X,1/2-Y,-1/2+Z #2 -1-X,-Y,1-Z #31-X,1-Y,1-Z #4 -X,-Y,1-Z #5 -X,-1/2+Y,3/2-Z #6 +X,1+Y,+Z				
e: experimental, c: calculated				

اوربیتال های (HOMO-8) اوربیتال های (HOMO-8) (HOMO-3) (HOMO-1) اوربیتال های (HOMO-8) (HOMO-8) (ROMO-3) (ROMO-8) (ROMO-8

طور عمده بر لیگاند pydc قرار دارند. اوربیتال های (HOMO-8) 78، (HOMO-3) 83 از نوع π هستند. اوربیتال(HOMO-1) 85 که به طور عمده روی لیگاند pydc و کمی روی اتم های O2،O10، O2 و O1 قرار دارد از نوع پیوندی σ است. اوربیتال غیر پیوندی (HOMO) 86 به طور کامل روی اتم های اکسیژن لیگاند pydc و Co قرار دارد. اوربیتال های LUMO که روی pydc و apym و 2-apym قرار دارند از نوع ضد پیوندی اند. اوربیتال pydc به طور عمده روی pydc قرار دارد، در حالی که (LUMO+1) 88 و (LUMO+3) 90 روی apym 2-apym دارند.

شکل ۲. دیاگرام اوربیتال های مولکولی مرزی در گیر در انتقال های بار برای ترکیب ۱.

٦

3-3. طيف الكتروني

چهکندی

طیف الکترونی محاسبه شده برای کمپلکس ۱ سه نوار اصلی در ۲۳۹،۷ ، ۲۳۹، و ۳۸۳، ۳۰۶،۴ سنتان می دهد (شکل ۳ و جدول ۴). نخستین انتقال که شدیدترین نیز است، هم ارز پیک ۲۲۰ nm در طیف VV-Vis تجربی بوده و مربوط به انتقال بار از اوربیتال (8-HOMO) 78 به اوربیتال های (HOMO) 86 و (LUMO) 78 است. چون این اوربیتال ها که روی لیگاند pydc قرار دارند، به تر تیب دارای ویژ گی ۳ ه و ش ذکر شده از نوع درون لیگاند XV۰ nm و $\pi \to \pi$ است. دومین انتقال محاسبه ی در ۲۸۳،۰ mm هم ارز انتقال nv۰۲ در طیف تجربی بوده و مربوط به انتقال بین (10MO) 88 و (۲۰۵۹) 90 است. چون اوربیتال نخست دارای ویژ گی ۳ بوده و بر لیگاند pydc قرار دارد و اوربیتال دوم با ویژ گی ۳ بر لیگاند HOMO) 88 و (۱۹۵۹) 90 است. چون اوربیتال نخست دارای ویژ گی ۳ بوده و بر لیگاند pydc قرار دارد و اوربیتال دوم با ویژ گی ۳ بر لیگاند HOMO-3 و (۱۵۹۵) 90 است. چون اوربیتال نخست دارای ویژ گی ۳ بوده و بر لیگاند pydc قرار دارد و (۲۰۹۸) مع مار و با نوار AT بر لیگاند HOMO-3 و (۱۵۹۵) 90 است. چون اوربیتال نخست دارای ویژ گی ۳ بوده و بر لیگاند pydc قرار دارد و (۲۰۹۸) می اوربیتال دوم با ویژ گی ۴ بر لیگاند HOMO-3 و را دارد، این انتقال از نوع ۴ م ح بین لیگاندی است. سومین نوار انتقال الکترونی محاسبه ی در (۳, م) روی لیگاند یار می ۲۷۸ تجربی بوده که مربوط به انتقال بار بین (۱۰۸۹۵) 88 و (۱۹۹۵) 81 است. اوربیتال نخست با ویژ گی (۳, م) روی لیگاند pydc و اوربیتال دوم با ویژ گی ۴ م روی لیگاند HOMO-3 و (دارد، بنابراین این انتقال از نوع بین لیگاندی ۴ مر و رکی طیف های الکترونی تجربی و محاسبه ای تر کیب ۱ یک دیگر را با کمی جابجایی قرمز برای طیف محاسبه ای، تائید می کنند. در نظر نگرفتن اثر حلال روی حالت های برانگیخته و استفاده از تقریب فاز –تصادفی (RPA) [۲] در وش محاسبه ای، تائید می کنند. در قرمز در طول موج نوارها می شود.

شکل ۳. طیف الکترونی محاسبه ای ترکیب ۱.

Exp. wave length (nm)	Cal. wave length (nm)	ΔE_{ad} (ev)	Oscillator strength	Electronic transition
278	306.4	4.04	0.031	85 (HOMO-1) → 88 (LUMO+1)
270	283.0	4.38	0.033	83 (HOMO-3) \rightarrow 90 (LUMO+3)
220	241.7	5.13	0.069	78 (HOMO-8) → 86 (HOMO) 78 (HOMO-8) → 87 (LUMO)

جدول ٤. داده های طیف سنجی الکترونی محاسبه ای برای ترکیب ١.

٤. نتيجه گيري

ساختار بهینه شده و داده های طیف سنجی الکترونی ترکیب ۱ در سطح DFT-B3LYP/6-311+G(*d,p*) هم خوانی خوبی با ساختار تجربی دارند. بررسی NBO پیشنهاد می کند که انتقال های الکترونی به طور عمده شامل π → π → π → π → π → π و π → π از انتقال های بار بین لیگاندی pydc → 2-apym و درون لیگاندی pydc است. طیف الکترونی محاسبه ای به روش TD-DFT دارای سه نوار اصلی با هماهنگی خوب با تجربه، ضمن کمی جابجایی قرمز است. ساختار شبکه بهینه شده دارای هفت تک پار پایدار شده به وسیلهی پیوندهای هیدروژنی و پشته سازی N-H···π > lp(N)···π > C-H···π مورت N-H···π می باشد. تر تیب پایداری اندر کنش ها به صورت N-H···π کنترل می کنند. منتر که شامل N-H···π می دود زنی، نشان می دهد که پیوندهای هیدروژنی به ویژه N-H···O تشکیل شبکه بلوری را کنترل می کنند.

٥. مراجع

- [1] B. Zhao, L.Yi, Y. Dai, X.Y Chen, P. Cheng, DZ. Liao, SP. Yan, ZH. Jiang, Inorg. Chem., 44 (2005) 911.
- [2] Y. Niu, H. Zheng, H. Hou, X. Xin, Coord. Chem. Rev., 248 (2004) 169.
- [3] AB. Gaspar, MC. Muňoz, JA Real, Inorg. Chem. Commun., 7 (2004) 815.
- [4] XM. Lin, L. Chen, HC. Fang, ZY. Zhou, XX. Zhou, JQ. Chen, AW. Xu, YP. Cai, Inorg. Chim. Acta., 362 (2009) 2619.
- [5] J. He, GP.Tan, JX. Zhang, YN. Zhang, YG. Yin, Inorg. Chem. Commun., 11 (2008) 1094.
- [6] M. Mirzaei, H. Eshtiagh-Hosseini, M. Chahkandi, N. Alfi, A. Shokrollahi, N. Shokrollahi and A. Janiak, *Cryst. Eng Comm.*, 14 (**2012**) 8468.
- [7] M. Mirzaei, H. Eshtiagh-Hosseini, M. Mohammadi Abadeh, M. Chahkandi, A. Frontera and A. Hassanpoor, *Cryst. Eng. Comm.*, 15 (**2013**) 1404.
- [8] H. Eshtiagh-Hosseini, M. Mirzaei, M. Biabani, V. Lippolis, M. Chahkandi, Bazzicalupi, Cryst.Eng.Comm, 15 (2013) 6752.
- [9] H. Eshtiagh-Hosseini, Z. Yousefi and H. Puschmann, J. of Struc. Chem., 55 (2014) 1607.
- [10] P. Cimino, L. Gomez-Paloma, D. Duca, R. Riccio, G.Bifulco, Magn. Reson. Chem., 42 (2004) 26.

[11] R.A. Friesner, R.B. Murphy, M.D. Beachy, M.N. Ringnalda, W.T. Pollard, B.D. Dunietz, Y. Cao, J. Phys. Chem., 13 (1999) 1913.

[12] L. Rulìsek, Z. Havlas, Int. J. Quantum. Chem., 91 (2003) 504.

[13] T. Ziegler, Chem. Mater. Sci., 25 (1997) 69.

[14] B. Chattopadhyay, A.K. Mukherjee, N. Narendra, H.P. Hemantha, V.V. Sureshbabu, M. Helliwell, M. Mukherjee, *Crys. Growth Des.*, 10 (**2010**) 4476.

[15] G.A. Jeffrey, W. Saenger, Hydrogen Bonding in Biological Structures; Springer-Verlag, Berlin, (1991).

[16] M.J. Frisch, G.W. Trucks, et. al. GAUSSIAN09, revision A.02, Gaussian, Inc., Wallingford, CT, (2009).

[17] C. Lee, R.G. Parr, W.Yang, Phys. Rev., 37 (1988) 785.

[18] A.D. Becke, J. Chem. Phys., 98 (1993) 5648.

[19] A.D. Becke, Phys. Rev. A., 38 (1988) 3098.

[20] K.S. Seth, I. Saha, C. Estarellas, A. Frontera, T. Kar, S. Mukhopadhyay, Cryst. Growth Des., 11 (2011) 3250.

[21] M. Fernando, O.A. Claudio, Int. J. Quant. Chem., 103 (2005) 34.